

landsch Indie in het naauwste verband staat, nogmaals in grondig onderzoek neme en daardoor medewerke, dat hem alsnog regt geschiede.

De ondergeteekende hoopt dat het volgende moge geacht worden aan de uitnoodiging te beantwoorden.

Wat de adressant bepaaldelijk verlangt blijkt uit de verwijzing naar zijn adres aan de Kamer van 10 October 1867, waarop, vermoedelijk in verband met de ontbinding der Kamer in het laatst van dat jaar, aanvankelijk geen verslag was uitgebragt, maar dat later, te gelijk met een adres van 6 Maart 1868, het onderwerp uitmaakte van het rapport der Commissie, hetwelk ter zitting van 24 April 1868 werd uitgebragt en waarvan de conclusie in die van 27 daaraanvolgende werd goedgekeurd zonder eene enkele bedenking te ontmoeten.

In dat vroegere adres riep hij de hulp der Kamer in om bij den Minister van Kolonien er op aan te dringen hem in zijne eer en vrijheid te herstellen en door een billijk pensioen in zijne gekrenkte geldelijke belangen te gemoet te komen.

Er zijn alzoo drie punten: 1°. herstel van zijne eer; 2°. herstel van zijne vrijheid, en 3°. een billijk pensioen.

Met 1°. wordt bedoeld afkeuring van het Indisch besluit van 3 September 1864. Ter beoordeeling of de Kamer daarop bij den Minister zal aandringen schijnen geen nadere inlichtingen te geven. De zaak is met zorg onderzocht toen het besluit aan de Kamer werd overgelegd, blijkens het breedvoerig rapport der Commissie uit de Kamer van 19 December 1864 en de omstandige discussien daarover in de zitting van 16 Maart 1865, waarna met 55 tegen 5 stemmen besloten werd het besluit van den Gouverneur-Generaal voor kennisgeving aan te nemen. Al hetgeen de adressant in zijn voordeel wenschte aan te voeren is der Kamer bekend.

Herstel in zijne vrijheid (het 2de punt) zoude den adressant kunnen verleend worden *zonder* afkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal, namelijk door de ontzegging van het verblijf in Nederlandsch Indie voor het vervolg op te heffen. Zal de Kamer daarop bij den Minister aandringen? Als inlichting dienaangaande kan de ondergeteekende kwalijk anders, dan, ten overvloede, in herinnering brengen het bezwaar van elke niet zeer noodzakelijke inbreuk op het gezag van den Gouverneur-Generaal. Voor alles komt den Gouverneur-Generaal het oordeel toe, of »het belang der openbare rust en orde» (art. 47 van het Reglement op het beleid der Regering van Nederlandsch Indie), waarvoor hij verantwoordelijk is, de opheffing der ontzegging voor het vervolg gedooft. Verlof om naar Indie terug te keeren behoort door iemand in het geval van den adressant, dan ook in de eerste plaats verzocht te worden aan den Gouverneur-Generaal. Verkiest de adressant zoodanig verzoek niet te doen, dan vloeit daaruit geenszins voort, dat de Minister voor hem optrede.

Wat het 3de punt betreft, dat de Kamer bij den Minister aandrige op toekenning aan den adressant van pensioen, de Kamer zoude daardoor eene afkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van 3 September 1864 uitspreken, voor zoo ver het den adressant uit 's lands dienst ontslaat zonder toekenning van het behoud van regt op pensioen. Volgens art. 28, § a, van het reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch Indie (*Staatsblad* 1837, n°. 50) toch wordt de aanspraak op pensioen verloren door een ontslag uit 's lands dienst, waarbij het behoud van het regt op pensioen niet uitdrukkelijk verzekerd is.

De Minister van Kolonien,

DE WAAL.

[42. 1.]

KONINKLIJKE BOODSCHAP, *ingekomen in de zitting van den 14den October 1870.*

MIJNE HEEREN!

Wij bieden U hiernevens nader ter overweging aan het in Uwe vorige zitting onafgedaan gebleven ontwerp van wet, houdende regeling van de bevordering, het ontslag en het op pensioen stellen der militaire officieren bij de zeemagt.

De bijgevoegde toelichtende memorie bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede, Mijne Heeren! bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

Het Loo, den 12den October 1870.

WILLEM.

(Het bij deze Koninklijke boodschap ingezonden ontwerp van wet is geheel gelijkkluidend met dat, gedrukt onder 45, n°. 4, der zitting 1869 — 1870.)

Aan
de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

[42. 2.]

MEMORIE VAN TOELICHTING

Op het ontwerp van wet tot regeling van de bevordering, het ontslag en het op pensioen stellen der militaire officieren bij de zeemagt, bij Koninklijke boodschap van den 1sten October 1869 aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal ter overweging aangeboden, is in de afgelopen zitting, op den 23sten Junij 1870, door de Commissie van Rapporteurs een Eindverslag uitgebragt. De Minister meent dns bij de wederindiening van dat ontwerp, zoo als het bij de indiening van de Memorie van Beantwoording werd gewijzigd naar aanleiding der in het Voorloopig Verslag gemaakte opmerkingen, zich te mogen veroorloven, naar de ter zake betrekkelijke gedrukte stukken beleefdelijk te verwijzen. (Zitting 1869—1870, n°. 54.)

De Minister van Marine,
BROCX.

[12. 7.]

EINDVERSLAG *der Commissie van Rapporteurs voor het ontwerp van wet tot vaststelling der begrooting wegens den arbeid der gevangenen voor 1871; uitgebragt in de zitting van den 21sten October 1870.*

§ 1. Bij de overweging van het wets-ontwerp tot vaststelling der begrooting wegens den arbeid der gevangenen over 1871, heeft men in eene afdeeling er weder op aangedrongen, dat de leiding van den arbeid der gevangenen met het bestuur der gevangenen zoude worden vereenigd en aan denzelfden verantwoordelijken persoon, den kommandant zoude worden opgedragen. De gronden voor deze meening, die in de Vergadering der Kamer van 4 December 1869 (*Bijblad* 1869/70, II. 450) breedvoerig zijn ontwikkeld, werden sedert dien tijd versterkt door het daarmede geheel overeenstemmend oordeel, dat de hoofdinspecteur der gevangenen, de heer ALSTORPHIUS GREVELINCK, in een onlangs verschenen vlugschrift heeft uitgesproken. Ofschoon daartegen op nieuw dezelfde bezwaren zijn aangevoerd als ten vorigen jare, wenschte men de meening van den Minister van Justitie omtrent deze zaak, nu er ook van bevoegde zijde daarop werd aangedrongen, nog eens te vernemen.

§ 2. De opmerking is gemaakt, dat alle gevangenen zonder onderscheid, wanneer zij niets beters kunnen verrigten, in de gevangenen met schoenmakerswerk worden bezig gehouden. Hiertegen zoude geen bezwaar zijn, wanneer de schoenen die in de gevangenen worden aangemaakt, niet voor het leger waren bestemd, zoo als uit den eersten post der middelen, op den bij de Memorie van Toelichting gevoegden staat blijkt. Nu krijgt de soldaat op deze wijze dikwijls slecht schoeisel, dat hem op den marsch belemmert. Nog in den afgelopen zomer is dit gebleken. Eenige leden beweerden echter, dat ook in de gevangenen beter schoeisel konde aangemaakt worden, wanneer er een gestrenger toezigt wierd gehouden, zoowel op de qualiteit van het leder, dat nu door den regiments-schoenmaker wordt gekocht en gesneden, als op de vervaardiging der schoenen.

§ 3. De door den Minister aangekondigde wijzigingen in het beheer der gevangenen werden door sommige leden niet zeer gelukkig gerekend. Het werken bij de taak achtten zij beter, omdat daardoor als van zelf eene aansporing tot vlijt wordt gegeven. De bezwaren, welke de Memorie van Toelichting daartegen aanvoert, achtten zij niet zeer afdoende, en de geheele daarin ontwikkelde redenering niet zeer duidelijk. De betaling met dagloonen volgens zekere klassen is toch ook niet van onbillijkheid vrij